

– Guillem
Salvador Beltrán –

Psiquiatra i
Psicoterapeuta
psicoanalític.
(Barcelona)

El cel més a prop¹

Quan vaig començar a escriure aquesta breu ressenya de reflexió sobre la infantesa afectada de TEA i el seu entorn familiar em va venir a la memòria el relat d'una pacient. Era una dona en la trentena, nascuda en un país de Sud Amèrica dintre d'una família amb grans carències. El pare era un home malalt mentalment i amb greus problemes amb l'alcohol. Li havia prohibit a la nena sortir de casa i ella no li feia cas perquè li encantava la llum. En ocasions, jugava amb una amigueta a enfilarse als arbres propers; els arbres eren molt fràgils i van tenir diferents caigudes de les quals encara conservava cicatrius en el seu cos. Li vaig demanar perquè li agradava enfilarse i em va respondre: "es veia el cel més blau i més a prop i els ocells més grans". He triat aquest relat perquè em sembla l'antítesi d'algunes característiques dels infants amb TEA. La pacient estava fascinada per tot allò que fos llum, explorar, fer seva la seva vida i tot això li era negat per uns pares-arbres tan fràgils que no sostenien ni afavorien a la nena en el seu desig d'apropar-se al cel i a la llum.

Sembla que el bebè amb TEA no neix amb la predisposició a quedar fascinat per "l'impacte estètic de la vida" (D. Meltzer). Ans al contrari, des de la seva gran fragilitat sent que tota aquesta tasca li pot fer mal i, per tant, té una enorme dificultat per fer seva la seva vida. Estic d'acord amb la frase de M. Heidegger: "Som expulsats a l'existència", però el bebè se sent acollit en la seva caiguda a la falda materna i l'alegria dels adults que el cuiden. El bebè amb TEA sembla poc interessat per aquest procés humà d'acollida i això li impedeix generar suficient aferrament i vincles i descobrir la vida des de la mirada, el somriure i les cures dels pares. L'entorn familiar del bebè amb TEA no pot desenvolupar la funció de pares-arbres que acullen i emparen, alhora que ajuden a l'infant a enfilarse a l'arbre i apropar-se al cel. La desil·lusió és enorme i poden quedar atrapats en una forma de viure estranya i fràgil que pretén que res canviï.

Alguns pensaments psicoanalítics de mitjans del segle XX van ser molt cruels amb

els pares dels nens autistes. Actualment, ens hem d'apropar al pensament comprensiu de D. Winnicott i al profund respecte i discreció de M. Balint. Una tasca bàsica és oferir comprensió i recursos als pares perquè, encara que amb lentitud, puguin sentir-se viscuts com a subjectes d'amor més que com a subjectes de control.

La tasca dels professionals també és àrdua. Repetir les experiències viscudes pels pares i sostenir el fet de no entendre un món intern molt estrany. Davant d'això, cal creure profundament en la dimensió relacional i intersubjectiva d'una relació que sembla mancada de la mateixa. Vull subratllar la importància de l'intent de despertar la funció de curiositat de l'infant. La curiositat (McDougall, 1906) és la manera d'interessar-se per allò estrany i anar-ho fent teu. Malgrat tothom insisteix, i és cert, que el desig de conèixer allò estrany és congènit, jo opino que es posa en marxa des d'allò relacional. Si un infant se sent emparat i protegit en "allò familiar" (S. Buechler) buscarà amb les figures d'aferrament anar convertint allò estrany en familiar; això s'assoleix bàsicament a través del joc compartit i permet anar introduint en la ment controladora de l'infant petites dosis de curiositat que donaran accés a l'inici de fantasies, nucli de l'inici de la simbolització i el pensament. Els progressos en aquesta tasca determinaran pronòstics diferents dins de l'anomenat espectre autista i ens permetran diferenciar problemàtiques més estructurals o més defensives, lligades a importants dificultats biogràfiques en les tasques d'aferrament i vincle. En aquest sentit, crec que hem de fugir de quedar-nos simplement amb el concepte de diagnòstic i no hem de renunciar a construir "hipòtesis relacionals traumàtiques". Això ens permetrà anar obrint portes de comprensió dels fenòmens intersubjectius presents en les relacions. Recordo un pacient adult amb trets Asperger que, en demanar-li que em parlés dels seus pares, em va dir de manera succinta que eren més grans que ell. Estirant del fil d'aquesta resposta concreta va arribar a dir que ell era fill únic i que els seus pares l'havien tractat molt bé, però mai havien jugat amb ell. En molts casos, veiem que les pressions anti-relacionals de

¹ Traducció realitzada de l'original en castellà per l'Equip *eipea*.

l'infant amb TEA bloquegen, com és natural, la curiositat i l'interès per jugar.

Per últim, voldria mostrar el meu agraïment a la Revista *eipea* per haver pensat en mi per publicar aquest petit escrit. També, el meu suport i estímul per tot el projecte *eipea* i el seu interès per la comprensió profunda, individual i familiar de les problemàtiques dels TEA. ●

